

La finestra

L'educació en família. Una opció considerada a la Llei d'educació de Catalunya

Coordinadora Catalana pel Reconeixement i la Regulació de l'Educació en Família

www.educarenfamilia.org

Què és educar en família?

Per la Coordinadora Catalana pel Reconeixement i la Regulació de l'Educació en Família, significa assumir de forma integral l'educació dels nostres fills i de les nostres filles, tant en els aspectes de l'adquisició de coneixements i d'habilitats com en la transmissió de valors i principis sense delegar cap d'aquestes funcions a institucions educatives, cosa que no exclou que es pugui establir contacte amb professionals o especialistes per ampliar la seva educació.

Les famílies que eduquem a la llar o en família (en endavant EeF) provenim de tot tipus d'orígens, de nivells de formació, de poder adquisitiu i de creences. Algunes segueixen l'educació a la llar tot evitant ja les escoles bressol; d'altres desescolaritzen per diferents problemes o dificultats, però per totes el factor comú és la creença que l'educació ha de respondre a un ventall de necessitats, d'interessos i d'estils individuals d'aprenentatge de cada nen o nena.

L'educació integral en família es basa en la comunitat, per això no s'aïlla del medi, ni tendeix a la sobreprotecció dels infants.

Per tant, no hi ha EeF sense socialització. Tant si vivim a la muntanya com al bell mig de la ciutat, els nostres fills estan socialitzats; és a dir, tenen contacte constant amb altres nens. Les extraescolars, la resta de la família, els esports, els grups de joc i de socialització i els espais públics són les principals eines que fem servir per cobrir aquesta part tan fonamental de l'EeF. La flexibilitat horària que sol comportar l'EeF permet que els nostres fills tinguin estones llargues per socialitzar-se i poder preparar i desenvolupar projectes amb els companys. També permet que es puguin socialitzar amb nens i nenes de diferents edats.

L'EeF no està en contra de l'escola ni és sempre la millor opció per a tothom. Cada família ho ha de valorar en funció de les seves circumstàncies particulars. No ens creiem millors pares i mares que la resta. Simplement reivindiquem el dret a assumir l'educació dels nostres fills i filles en primera persona i volem que es respecti el model educatiu que hem triat.

Per poder fer una bona distinció entre absentisme i educació en família, creiem necessari que es conegui bé què és el que entenem per educació en família des de la Coordinadora Catalana Educar en Família.

No hi ha EeF sense aprenentatge. Hi ha una gran varietat de mètodes i pedagogies que adaptem a les nostres situacions particulars o a allò que creiem més convenient per als nostres fills. Sigui quin sigui el mètode que fem servir, sempre proporcionem tot el necessari perquè els nostres fills aprenguin dins de les seves capacitats i participem activament en el procés. L'EeF permet que els nens i nenes que estan interessats per aprendre coneixements i competències que no entren dintre dels currículums oficials tinguin més temps per dedicar-se a aprendre el que volen.

L'educació integral en família assumeix com a pròpies les finalitats de l'article 2 de la Llei orgànica d'educació, la qual cosa ens legitima com a integrants de la comunitat educativa.

"LOE - Article 2. Fins

1. El sistema educatiu espanyol s'orientarà a la consecució dels fins següents:

a) El ple desenvolupament de la personalitat i de les capacitats dels alumnes.

b) L'educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, en la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i en la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones amb discapacitat.

c) L'educació en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència, així com en la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests.

d) L'educació en la responsabilitat individual i en el mèrit i l'esforç personals.

e) La formació per a la pau, el respecte als drets humans, la vida en comú, la cohesió social, la cooperació i solidaritat entre els pobles, així com l'adquisició de valors que propiciïn el respecte envers els éssers vius i el medi ambient, en particular el valor dels espais forestals i el desenvolupament sostenible.

f) El desenvolupament de la capacitat dels alumnes per regular el seu propi aprenentatge, confiar en les seves aptituds i coneixements, així com per desenvolupar la creativitat, la iniciativa personal i l'esperit emprenedor.

g) La formació en el respecte i el reconeixement de la pluralitat lingüística i cultural d'Espanya i de la interculturalitat com un element enriquidor de la societat.

h) L'adquisició d'hàbits intel·lectuals i tècniques de treball, de coneixements científics, tècnics, humanístics, històrics i artístics, així com el desenvolupament d'hàbits saludables, l'exercici físic i l'esport.

i) La capacitació per a l'exercici d'activitats professionals.

j) La capacitació per a la comunicació en la llengua oficial i cooficial, si n'hi hagués, i en una o més llengües estrangeres.

k) La preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable i amb capacitat d'adaptació a les situacions canviants de la societat del coneixement."

És, doncs, una alternativa més a l'educació escolar presencial. És un camí diferent per aconseguir la formació integral dels joves del nostre país, que en aquest moment necessita noves idees per sortir del cul de sac on es troba per la crisi social, de família, de valors, etc.

I, per tant, no es vol presentar com "la solució" a la crisi educativa, sinó com una alternativa vàlida per a un determinat sector de la nostra societat, que per diverses circumstàncies no encaixa a l'escola presencial. Per tant, és complementària a l'escola, no pas contrària.

Orígens de l'EeF a Catalunya

L'EeF no és una cosa nova ni única de Catalunya o de l'Estat espanyol. Als EUA, durant els anys setanta del segle xx, va sorgir el homeschooling (escola a casa, educació a la llar, home education, etc.), encapçalat per certs moviments religiosos, i que posteriorment van ser seguits per moviments laics, convençuts per les teories de John Locke, John Holt, Ivan Illich, John Gatto, Margaret Mead, etc.

Espanya, la Llei Moyano (1857) considerava i regulava explícitament l'educació a la llar. Moltes personalitats importants es van educar a casa: Frederica Montseny (primera dona espanyola que fou ministra), Caterina Albert (Víctor Català), Mercè Rodoreda... El poeta Joan Maragall va educar alguns dels seus fills a casa. La Llei Villar Palasí, LGE, (1970) va introduir l'educació obligatòria i la confusió entre els conceptes educació i escolarització que encara es manté.

A Catalunya, a les darreries del franquisme, segurament impulsat pels moviments de renovació social i sobretot pedagògics, famílies aïllades, sense cap mena de coneixement d'altres famílies en la mateixa situació, van decidir no portar els seus fills i filles a l'escola i dedicar-se "clandestinament" a la seva educació. Sorgien espontàniament i intuïtiva per motivacions molt diverses: fracàs escolar, nens superdotats, ideologia personal filosòfica o religiosa, visió pedagògica més oberta, etc. Durant aquesta època, els nens EeF no tenien problemes per obtenir el títol de graduat escolar a les convocatòries lliures als 15 anys.

La legislació de la majoria de països de la Unió Europea considera l'opció d'educar en família. A Itàlia fins i tot és present a la Constitució.

Al carrer, però, no és una opció gaire coneguda. La gran majoria pensa que l'escola és totalment obligatòria (alguns creuen que ho és als 3 anys, fins i tot per a alguns ho és l'escola bressol). És el problema derivat de la confusió entre escolarització i educació de les lleis vigents.

És per això que l'objectiu fonamental de la Coordinadora és treballar per una regulació de l'EeF al més adequada possible per als nostres fills. De la Coordinadora també sorgeixen altres activitats obertes a tothom, com són grups de socialització,

de projectes, de joc, cursos, xerrades, trobades. Al mateix temps compartim recursos educatius i intentem, en la mesura que sigui possible, ajudar totes aquelles famílies angoixades o que necessiten que algú respongui a les seves preguntes.

Amb el convenciment que amb el diàleg entre les administracions i el col·lectiu de pares i mares que eduquem a casa serà possible, obrirem nous camins en l'educació i millorarem el fracàs escolar.

Annex 1

Article 55. Educació no presencial

- 1. El Govern, per facilitar el dret universal a l'educació, ha de desenvolupar una oferta adequada d'educació no presencial.*
- 2. Es poden impartir en la modalitat d'educació no presencial els ensenyaments postobligatoris, els ensenyaments que no condueixen a titulacions o certificacions amb validesa a tot l'Estat, els cursos de formació preparatòria per a les proves d'accés al sistema educatiu, la formació en les competències bàsiques, la formació per a l'ocupació i la formació permanent. També s'hi poden impartir, excepcionalment, els ensenyaments obligatoris i els altres ensenyaments que, en determinades circumstàncies, estableixi el Departament.*
- 3. L'oferta educativa no presencial s'ha de caracteritzar per la varietat, l'obertura i la flexibilitat per assolir, especialment, l'extensió de l'accessibilitat d'aquesta formació, la simultaneïtat amb altres ensenyaments i la complementarietat amb altres accions i estratègies formatives, i també la compatibilitat amb el treball.*
- 4. Sens perjudici de les modalitats de formació semipresencial i no presencial que es puguin implantar als centres públics ordinaris, l'Administració educativa ha d'organitzar, per mitjà d'un centre singular, la impartició específica dels ensenyaments en la modalitat d'educació no presencial.*
- 5. El professorat que imparteix ensenyaments en la modalitat d'educació no presencial ha de tenir la titulació requerida per a cada etapa educativa i ha d'acreditar la capacitat per exercir la docència emprant mitjans telemàtics i els altres recursos propis de l'educació no presencial.*
- 6. El Departament pot autoritzar els centres privats per impartir ensenyaments postobligatoris i ensenyaments superiors en la modalitat d'educació no presencial.*
- 7. El Departament ha de crear i regular un registre en què constin les dades dels alumnes que s'acullen a la modalitat d'educació no presencial en ensenyaments d'educació bàsica.*

Disposició addicional dissetena. Acreditació per a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria

S'ha d'establir per reglament el procediment d'acreditació per obtenir el títol de graduat en educació secundària obligatòria dels alumnes que consten al registre a què fa referència l'article 55.7.

Annex 2

Pla integral de millora de l'escolarització i tractament de l'absentisme escolar de Barcelona (octubre de 2008)

Pàg.33 - Educació a casa (homeschooling):

“Entre l'alumnat escolaritzat i el no matriculat, s'han de distingir les famílies que decideixen educar els seus fills o les seves filles a casa seva, atès que l'actuació de l'Administració ha de ser molt específica.

En aquests casos, els serveis socials municipals i/o, si escau, els equips d'atenció a la infància i adolescència (EAIA) hauran de fer una valoració global de la situació personal, familiar i social dels/de les menors i especificar si hi ha altres factors de risc a més de l'absentisme escolar.”

Si no hi ha altres factors de risc i els tutors i tutores legals estan oferint algun tipus d'educació “alternativa” a la legalment establerta, s'haurà de remetre un informe al CEB per valorar cada cas des d'una perspectiva més administrativa que coercitiva, ja que no hi ha una normativa clara en aquest aspecte.

En tot cas, el Codi penal preveu que es puguin fer denúncies per incompliment dels deures assistencials dels tutors (art. 226 del Codi penal).

